

Βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας στον κλάδο των κατασκευών

Διαχείριση κατασκευαστικών έργων — Περίληψη έκθεσης του Οργανισμού

Εισαγωγή

Σε ολόκληρη την ΕΕ αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο το γεγονός ότι τα πρότυπα επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας (ΕΑΥ) στον κλάδο των κατασκευών χρειάζονται βελτίωση. Κάθε χρόνο περίπου 1 300 εργαζόμενοι στον κλάδο αυτό σκοτώνονται, 800 000 τραυματίζονται και αναρίθμητοι άλλοι αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας (1). Ο ανθρώπινος πόνος που προξενείται από τα ατυχήματα και τις ασθένειες προκαλεί οδύνη στους άμεσα ενδιαφερόμενους και είναι αδύνατο να υπολογιστεί το μέγεθός του. Οι οικονομικές απώλειες είναι σημαντικές.

Όλοι συμφωνούν ότι πρέπει να δοθεί μέγιστη προτεραιότητα στη διαχείριση της ασφάλειας, της υγείας και της πρόνοιας στον συγκεκριμένο κλάδο.

Η Ευρωπαϊκή Εβδομάδα 2004 για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία είναι αφιερωμένη στον κλάδο των κατασκευών. Ο Οργανισμός συνέλεξε παραδείγματα από ολόκληρη την Ευρώπη από δράσεις που αναλήφθηκαν για τη βελτίωση των προτύπων ασφάλειας και υγείας. Η έκθεση παρουσιάζει τα πρότυπα ΕΑΥ στον κλάδο των κατασκευών και καταδεικνύει ότι είναι δυνατή η βελτίωσή τους με την ανάληψη αποτελεσματικής δράσης.

Νομοθεσία

Η οδηγία 92/57/EOK του Συμβουλίου τονίζει το συντονισμό που απαιτείται ανάμεσα στους διάφορους παρεμβαίνοντες τόσο κατά το στάδιο μελέτης του έργου όσο και κατά το στάδιο της κατασκευής.

- ✓ Ο κύριος του έργου ή ο επιβλέπων διορίζει έναν ή περισσότερους συντονιστές σε θέματα ασφάλειας και υγείας.
- ✓ Πριν από την έναρξη του σταδίου κατασκευής, ο κύριος του έργου ή ο επιβλέπων μεριμνά για την εκπόνηση σχεδίου ασφάλειας και υγείας.
- ✓ Κατά το στάδιο σχεδιασμού του έργου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τον επιβλέποντα και, ενδεχομένως, από τον κύριο του έργου οι απαιτήσεις ασφάλειας και υγείας.
- ✓ Κατά τη διάρκεια του σταδίου κατασκευής, ο συντονιστής ή οι συντονιστές διασφαλίζουν ότι υπάρχει κατάλληλη διαχείριση των κινδύνων και ότι λαμβάνεται υπόψη το σχέδιο για την ασφάλεια και την υγεία. Απαιτείται η συνεργασία μεταξύ των εργοδοτών σε θέματα ασφάλειας και υγείας και η παρακολούθηση των διαδικασιών.

Έχουν επιλεγεί 16 παραδείγματα δράσεων από ολόκληρη την Ευρώπη. Η έκθεση ταξινομεί αυτά τα παραδείγματα σε ομάδες, υπογραμμίζοντας την ανάληψη δράσεων κατά:

- ✓ το στάδιο μελέτης του έργου.
- ✓ το στάδιο κατασκευής.
- ✓ το στάδιο μετά την κατασκευή (συντήρηση).

Ωστόσο, από το είδος των περιπτώσιολογικών μελετών προκύπτει ότι είναι δυνατή η ανάληψη δράσης καθ'όλη τη διάρκεια του έργου.

1. Στάδιο μελέτης του έργου

Ο κύριος του έργου

Η εφαρμογή καλών προτύπων ασφάλειας και υγείας στο πλαίσιο ενός κατασκευαστικού έργου αρχίζει με τη λήψη αποφάσεων από

τον κύριο του έργου. Κατά τη διάρκεια αυτού του σταδίου καθορίζονται οι απαιτούμενες συνθήκες ασφάλειας και υγείας ενός έργου. Οι συμβάσεις ανατίθενται με βάση την πιο συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, γεγονός που σημαίνει ότι η υλοποίηση ενός έργου πρέπει να ανταποκρίνεται στον καθορισμένο σκοπό, να ικανοποιεί τις ανάγκες του χρήστη και να επιτυγχάνει, μακροπρόθεσμα, την ισορροπία ανάμεσα στην ποιότητα και το κόστος. Ως εκ τούτου, κατά την επιλογή των αναδόχων και λοιπών ενδιαφερομένων, πρέπει να διασφαλίζεται η ικανότητά τους να ολοκληρώσουν το έργο και να αναλάβουν τη διαχείριση της ΕΑΥ.

Προγραμματισμός

Πρέπει να παρέχεται επαρκής χρόνος για το στάδιο του προγραμματισμού. Ο υπεύθυνος σχεδιασμού, ο συντονιστής σε θέματα ασφάλειας και υγείας και ο ανάδοχος πρέπει να ορίζονται όσο το δυνατόν νωρίτερα. Κατ'αυτόν τον τρόπο μπορούν να συζητήσουν σχετικά με τον προγραμματισμό του έργου και να διασφαλίσουν ότι οι προδιαγραφές και το χρονοδιάγραμμα των εργασιών προβλέπουν τη μέγιστη δυνατή ασφάλεια, χωρίς κινδύνους για την υγεία, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών. Πρέπει να εξετάζεται καλά ο τρόπος με τον οποίο θα υλοποιηθεί ο προγραμματισμός. Πρέπει να εξαλειφθούν κατά το δυνατόν οι υπαρκτοί κίνδυνοι και να περιοριστούν οι πιθανοί κίνδυνοι, στην περίπτωση που δεν είναι δυνατό να εξαλειφθούν. Πρέπει να παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τους αναμενόμενους κινδύνους, εάν είναι σημαντικοί. Συχνά είναι χρήσιμη η συνεργασία ανάμεσα στον ανάδοχο και τον υπεύθυνο σχεδιασμού κατά τη διάρκεια της διαδικασίας προγραμματισμού.

2. Στάδιο κατασκευής

Μόνο όταν υπάρχει καλή διαχείριση είναι δυνατή η εφαρμογή καλών προτύπων ΕΑΥ κατά το στάδιο της κατασκευής. Οι υπεύθυνοι διαχείρισης πρέπει να εγγυώνται τον προγραμματισμό, την οργάνωση,

(1) Eurostat, ESAW 1999.

Συντονισμός μεταξύ των βασικών παραγόντων: Construction safety partnership (Κοινοπραξία σε θέματα ασφαλείας στον κλάδο των κατασκευών), Ιρλανδία

Μια ιρλανδική μελέτη σχετικά με τα θανατηφόρα ατυχήματα τονίζει ότι τουλάχιστον το 25 % των ατυχημάτων αυτών προκαλούνται κατά το προκατασκευαστικό στάδιο του έργου. Το πρόγραμμα αυτό προβλέπει, εν μέρει, τη δημιουργία μητρώου με τους κατάλληλους αναδόχους/επιβλέποντες έργων για το στάδιο του σχεδιασμού [Project supervisors (design stage) / PSDS]]. Σύμφωνα με την ιρλανδική νομοθεσία, οι ανάδοχοι διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην επανεξέταση του σχεδιασμού, με στόχο την ελαχιστοποίηση των κινδύνων κατά το στάδιο της κατασκευής.

Designing out risk (Περιορισμός των κινδύνων σε επίπεδο σχεδιασμού) — Ηνωμένο Βασίλειο

Οι κατασκευές με χαλύβδινο σκελετό αποτελούν ιδιαίτερα συνηθισμένη δομή για τα νέα κτίρια. Οι χαλύβδινες δοκοί και κολώνες πρέπει να ανυψώνονται με γερανό και στη συνέχεια να τοποθετούνται στη θέση τους κατά την κατασκευή τέτοιων κτιρίων. Σε αυτές τις περιπτώσεις συνήθως χρησιμοποιούνται ανυψωτικά στοιχεία (αρτάνες) τα οποία περιβάλλουν το μέταλλο και στη συνέχεια το ανυψώνουν. Υπάρχει τότε κίνδυνος πτώσης του μετάλλου, καθώς αυτό μπορεί να γλιστρήσει από τις αρτάνες. Ωστόσο ο κίνδυνος μπορεί να εξαλειφθεί, σχεδιάζοντας ανυψωτικές διατάξεις οι οποίες π.χ. περιλαμβάνουν διάτρητες εκ των προτέρων οπές που επιτρέπουν τη χρήση ανυψωτικών αγκυλών.

3. Το στάδιο μετά την κατασκευή (συντήρηση)

Όλα τα νέα κτίρια πρέπει να σχεδιάζονται κατά τρόπο που να επιτρέπει την ασφαλή συντήρησή τους. Τα υπάρχοντα κτίρια μπορεί να έχουν σχεδιαστεί χωρίς να έχει δοθεί η δέουσα προσοχή στην ασφαλή συντήρηση. Σε όλες τις περιπτώσεις, οι αρχές διαχείρισης της ΕΑΥ είναι οι ίδιες με αυτές που ισχύουν και στο στάδιο κατασκευής. Είναι σημαντικές οι πληροφορίες που παρέχονται από τον κύριο του έργου σχετικά με τη δομή. Ένας επιπλέον παράγοντας που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι ότι στο εργοτάξιο μπορεί να βρίσκονται πρόσωπα που δεν εργάζονται και τα οποία μπορεί να τραυματιστούν από τις εργασίες συντήρησης.

Οι εργασίες συντήρησης σε κατελημμένους χώρους — Ιταλία

Εκτελέστηκαν εργασίες σε ορισμένα τμήματα μιας παλαιάς μονής, η οποία χρησιμοποιείται σήμερα ως βιβλιοθήκη, μουσείο και πινακοθήκη. Για να μπορέσει να τοποθετηθεί εξοπλισμός ασφαλείας και φωτισμού, χρειάστηκε να εκτελεστούν σημαντικές κατασκευαστικές εργασίες. Δεν ήταν δυνατόν να μείνουν μακριά από το χώρο εργασιών τρίτα πρόσωπα, τα οποία δεν είχαν σχέση με τις εργασίες. Η εταιρεία Quasco επεξεργάστηκε το σχέδιο ασφαλείας και συντονισμού για το εν λόγω έργο και ενήργησε ως συντονιστής σε θέματα ασφαλείας και υγείας κατά το στάδιο της κατασκευής. Διασφάλισε ότι τα μέτρα προστασίας καλύπτουν όλα τα πρόσωπα που διατρέχουν κίνδυνο. Καθόρισε επίσης τα μέτρα ασφαλείας που μπορεί να φανούν χρήσιμα για τις μελλοντικές εργασίες συντήρησης.

τον έλεγχο, την παρακολούθηση και την επανεξέταση των εργασιών με στόχο τη διασφάλιση καλών προτύπων ΕΑΥ. Όλοι όσοι βρίσκονται στο χώρο εργασίας πρέπει να εκπαιδεύονται και να διαθέτουν τα κατάλληλα προσόντα, ενώ πρέπει να ζητείται η γνώμη των εργαζομένων σχετικά με θέματα ΕΑΥ. Εξάλλου, είναι απαραίτητος ο κατάλληλος συντονισμός μεταξύ των διαφόρων εργοδοτών που εκτελούν τις εργασίες.

Κατάρτιση — Ελλάδα, Ιρλανδία και Κάτω Χώρες

Για τη σωστή διαχείριση ενός κατασκευαστικού έργου, όλοι όσοι συμμετέχουν στο έργο, συμπεριλαμβανομένων των υπευθύνων διαχείρισης, πρέπει να εκπαιδεύονται και να διαθέτουν τα κατάλληλα προσόντα για την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Η κατάρτιση βοηθά στην απόκτηση των απαραίτητων δεξιοτήτων, γνώσεων και συμπεριφορών προκειμένου να εκτελέσει κάποιος σωστά το έργο του, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια και την υγεία του ίδιου ή τρίτων. Το έργο της Εγνατίας Οδού στην Ελλάδα, η υποχρεωτική κατάρτιση με θέμα «Safe Pass» στην Ιρλανδία και το σύστημα διαχείρισης που χρησιμοποιεί η Mourik στις Κάτω Χώρες καταδεικνύουν τη σημασία της κατάρτισης.

Παρακολούθηση και διαβούλευση με τους εργαζομένους — Φινλανδία

Η μέθοδος παρατήρησης της ασφαλείας **TK** τέθηκε σε εφαρμογή στη Φινλανδία το 1992 με στόχο τη μέτρηση των επιπέδου ασφαλείας των εργοταξίων κατασκευών. Η μέτρηση πραγματοποιείται με επίσκεψη όλου του εργοταξίου και τη διατύπωση παρατηρήσεων σχετικά με τις σωστές/λανθασμένες διαδικασίες στο φύλλο επιθεώρησης. Οι πτυχές που εξετάζονται περιλαμβάνουν τις εργασιακές συνθήκες, τα ικρίσματα και τις κλίμακες, τα μηχανήματα και τον εξοπλισμό, την προστασία από τις πτώσεις, τον ηλεκτρισμό και το φωτισμό, την τάξη και την καθαριότητα. Στο πιλοτικό εργοτάξιο η μέθοδος αποδείχθηκε τόσο κατάλληλη όσο και αποδοτική. Σημαντικός παράγοντας του συστήματος είναι ότι υλοποιείται από κοινού από τους υπευθύνους διαχείρισης και τους εργαζομένους.

Περαιτέρω πληροφορίες

Η πλήρης έκθεση διατίθεται στην αγγλική γλώσσα στην ιστοσελίδα του οργανισμού στη διεύθυνση <http://agency.osha.eu.int/publications/reports/> και μπορεί να ανακτηθεί μέσω Διαδικτύου δωρεάν.

Μπορείτε να παραγγείλετε την έκθεση *Achieving better safety and health in construction*, European Agency for Safety and Health at Work, 2003, ISBN 92-9191-073-2, σε έντυπη μορφή, στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στο Λουξεμβούργο (<http://publications.eu.int>) ή στα εξουσιοδοτημένα σημεία πωλήσεων. Η τιμή είναι 25 EUR (χωρίς ΦΠΑ). Το παρόν τεχνικό δελτίο διατίθεται σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://osha.eu.int/ew2004/>

